

СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА: ДОСВІД США

Заборовський Віктор Вікторович

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права и процесу
Ужгородський національний університет

Манзюк Василь Васильович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Ужгородський національний університет

Цивільно-правова відповідальність адвоката є одним із різновидів його відповідальності за невиконання або ж неналежне виконання своїх професійних обов'язків. В свою чергу, страхування цивільно-правової відповідальності насамперед, що стосується доцільності запровадження такого різновиду страхування є одним із найбільш дискусійних питань.

Сутність даного інституту страхування неодноразово була предметом нашого дослідження [1; 2; 3; 4]. Таке дослідження надало нам можливість розкрити правову природу інституту страхування цивільно-правової відповідальності адвоката та визначити його позитивні та негативні риси.

Слід відмітити, що противники обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності адвоката, в багатьох випадках на підтримку своєї позиції наводять досвід США, де майже у всіх штатах таке страхування є добровільним.

Так, майже в усіх європейських країнах, а також багатьох інших зарубіжних країнах застосовується обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності адвоката, використовуючи при цьому той чи інший різновид такого страхування. З необхідності існування вимоги, згідно з якою усі адвокати підлягають страхуванню від цивільної (або публічної) правової відповідальності, що випливає з їхньої юридичної діяльності виходять й Мінімальні стандарти страхування професійної відповідальності європейських адвокатів [5], що затверджені Радою адвокатських асоціацій та правових товариств Європи (ССВЕ)

Натомість, досліджуючи сутність страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів багато науковців звертають увагу на досвід США, зокрема аргументуючи свою позицію проти обов'язковості такого страхування. Так, дійсно майже у всіх штатах США **таке страхування є добровільним**. Виняток становить тільки штат Орегон [6]. Крім цього, в останні роки все більше штатів (наприклад, Аляска, Південна Дакота) закріплюють в етичних кодексах правило, згідно з яким адвокат зобов'язаний розкривати свій страховий статус потенційному клієнту [7, с. 23].

В деяких випадках щодо приватно-практикуючих адвокатів цього вимагає Верховний Суд штату (наприклад, в Колорадо [8]). Т. Бакер та Р. Сведлов вказують на те, що майже половина штатів вимагають від адвокатів та

адвокатських компаній розкривати інформацію щодо наявності у них страхування відповідальності, враховуючи що за останні чотири десятиліття адвокатська професія розширила кількість та тяжкість претензій щодо її неправомірних дій [9, p.1438].

В США існує розгалужена система страхування відповідальності адвоката, значну роль в яких відіграють компанії взаємного страхування адвокатів (зокрема, Флориди, Іллінойсу, Північної Кароліни, Огайо, Міннісоти, Кентуккі, Техасу, Оклахоми тощо), які поряд з іншими (наприклад, Канадською асоціацією страхування адвокатів) входять до Національної асоціації адвокатських страхових компаній (NABRICO).

Хоча, в основному страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в США є добровільним, все ж переважна більшість адвокатів беруть участь у такому страхуванні. Досліджуючи питання страхування професійної відповідальності адвокатів М. Маккормік зазначає, що у більшості штатів не застрахованими залишаються тільки 15-20% адвокатів, а основним стимулом для них є те, що лише вартість захисту від судового позову може становити декілька сотень тисяч доларів, а то і більше, не враховуючи відповідальності за сам позов [10, p. 11-12].

Тож слушною є позиція А. Подолевої, яка вказує на те, що демократичний та ліберальний, на перший погляд, підхід до страхування професійної відповідальності в США є яскравим прикладом того, що навіть за відсутності обов'язкової вимоги щодо страхування професійної відповідальності, адвокати зацікавлені в укладенні договору зі страховою, адже наявність страхового полісу є одним з найважливіших показників надійності адвоката в очах клієнта [11].

Список літератури

1. Бисага Ю.М., Заборовський В.В. Деякі проблемні питання механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2017. Вип. 44. Т. 2. С. 136-140.

2. Заборовський В.В. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні: обов'язкове чи добровільне? *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 194-198.

3. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

4. Заборовський В.В. Деякі проблемні питання притягнення адвоката до цивільно-правової відповідальності за умови її страхування. *Актуальні проблеми судового права: матеріали Міжнародної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 р.).* Харків: Право, 2021. С. 461-464.

5. Minimum standards for European Lawyers' Professional Indemnity Insurance. Council of Bars and Law Societies of Europe. 2004. URL:

https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/INSURANCE/INS_Conferences/INS_20040130_Paris_Facilitating_PII_for_European_Lawyers/EN_INS_20040130_minimum-standards.pdf

6. Brant J. Survey of Lawyers Who Do Not Have Legal Malpractice Insurance. *New Mexico Lawyer*. 2012. May. P. 3-4.

7. Наумов, Д.В. Механизм страхования профессиональной ответственности адвокатов за рубежом. *Имущественные отношения в Российской Федерации*. 2010. № 9. С. 20-26.

8. Malpractice Insurance Colorado. 2017, June 28. URL: <https://www.coloradosupremecourt.com/PDF/Complaints/A%20word%20about%20professional%20liability.pdf>

9. Baker T., Swedloff R. Regulation by Liability Insurance: From Auto to Lawyers Professional Liability. *UCLA Law Review*. 2013. Vol. 60. P. 1412-1450.

10. Michael R. McCormick. Lawyers' Professional Liability Insurance. *Colorado Lawyer*. 2019. June. P.10-13.

11. Подолева А. Страхування професійної відповідальності адвоката у країнах Європи та Америки. *Юридична газета.online*. 2019 № 50 (704). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshе/strahuvannya-profesiynoyi-vidpovidalnosti-advokata-u-krayinah-evropi-ta-ameriki.html>